

**Výkon rozsudku Evropského soudu pro lidská práva
ve věci č. 26074/18 - *V proti České republice*
Akční plán předložený vládou České republiky dne 6. září 2024**

V rozsudku ze dne 7. prosince 2023, který nabyl právní moci v souladu s článkem 44 odst. 2 písm. b) Úmluvy, Evropský soud pro lidská práva (dále jen "Soud") rozhodl, že došlo k porušení článku 2 Úmluvy v souvislosti se smrtí pacienta v psychiatrické léčebně po opakovaném použití taseru ze strany policie a podání sedativ zdravotní sestrou.

Soud shledal porušení článku 2 *jednak* v jeho hmotněprávní části, a to zejména z důvodu, že stát nezavedl vhodný správní rámec (pokyny a školení pro situace v obdobných případech), *a jednak* v jeho procesní části z důvodu různých opomenutí a nedostatků, které mohly narušit účinnost vyšetřování daného incidentu.

Cílem tohoto akčního plánu je informovat Výbor ministrů o jednotlivých i obecných opatřeních, která již byla přijata nebo jejichž přijetí se předpokládá za účelem řádného výkonu výše uvedeného rozsudku.

I. INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ

Soudem přiznané spravedlivé zadostiučinění ve výši 29 000 EUR bylo stěžovatelce vyplaceno dne 27. května 2024.¹

Vláda připomíná, že zákon o Ústavním soudu nabízí možnost požádat o obnovu řízení před Ústavním soudem v návaznosti na vydání rozhodnutí Soudu.² Stěžovatelka této možnosti nevyužila.

S ohledem na výše uvedené se vláda domnívá, že v případě stěžovatelky není třeba přijímat žádná další individuální opatření.

II. OBECNÁ OPATŘENÍ

A. ZVYŠOVÁNÍ POVĚDOMÍ A ANALÝZA ROZSUDKU

Ministerstvo spravedlnosti informovalo veřejnost o rozsudku bezprostředně po jeho vyhlášení formou [tiskové zprávy](#). Dále zveřejnilo český překlad rozsudku ve své internetové databázi mezinárodní lidskoprávní judikatury (mezisoudy.cz)³ a jeho shrnutí ve Zpravodaji

¹ Podrobnosti o platbě jsou k dispozici na vyžádání v Kanceláři vládního zmocněnce.

² Ustanovení § 119 zákona o Ústavním soudu ve znění zákona č. 404/2012 Sb. *mimo jiné* stanoví, že pokud Ústavní soud již dříve rozhodl ve věci, v níž mezinárodní soud shledal porušení lidských práv nebo základních svobod zaručených mezinárodní smlouvou, je možné podat návrh na obnovu řízení, v němž bylo rozhodnutí vydáno. Ustanovení § 119b *mimo jiné* stanoví, že pokud byl předchozí rozsudek Ústavního soudu (*nález*) v rozporu s rozhodnutím přijatým mezinárodním soudem, musí být zrušen. Zruší-li Ústavní soud svůj nálezn, zabývá se znovu původní ústavní stížností a nový nálezn by měl vycházet z právního názoru mezinárodního soudu.

³ V červnu 2024 ministerstvo spravedlnosti oficiálně spustilo nové webové stránky (<https://mezisoudy.cz/>) věnované mezinárodní ochraně lidských práv. Webové stránky provozuje Kancelář vládního zmocněnce. Jejich součástí je databáze, která umožňuje přístup k judikatuře Soudu. Databáze obsahuje všechny rozsudky Soudu v

vládního zmocnění č. 1. 2/2024 ([Zpravodaj KVZ](#)). Kromě toho byly překlad rozsudku i jeho shrnutí zaslány všem orgánům veřejné moci, které se případem zabývaly.

Po vyhlášení rozsudku předalo vedení Generální inspekce bezpečnostních sborů (dále jen "GIBS") a Policejního prezidia závěry Soudu podřízeným příslušníkům svých bezpečnostních sborů.

Současně Kancelář vládního zmocnění projednala a analyzovala obsah rozsudku ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví, Policejním prezidiem, Ministerstvem vnitra, GIBS, Nejvyšším státním zastupitelstvím a Kanceláří veřejného ochránce práv. Tato jednání probíhala nejprve formou písemných konzultací a následně – v dubnu 2024 – v rámci série schůzek pořádaných Kanceláří vládního zmocnění se zástupci úřadů s cílem identifikovat obecná opatření potřebná k řádné implementaci rozsudku.

Výkon rozhodnutí byl dále projednáván na 10. zasedání Kolegia expertů pro výkon rozsudků Soudu a implementaci Úmluvy⁴, které se konalo dne 6. května 2024.

B. OPATŘENÍ PŘIJATÁ PŘÍSLUŠNOU PSYCHIATRICKOU NEMOCNICÍ

Nemocnice v O., kde k incidentu došlo v roce 2015, mezitím přijala následující opatření:

- rekonstrukce prostor oddělení akutní péče psychiatrické kliniky, jejímž cílem bylo zvýšení bezpečnosti pacientů i personálu (instalace účinnějšího kamerového systému, odstranění rizikových prvků v konstrukci, regulace osvětlení, propojení vnitřní části se zahradou);
- pravidelné školení zaměstnanců (zdravotnického i nezdravotnického personálu) v oblasti prevence a zvládnutí rizikového chování pacientů, včetně deeskalačních technik; toto školení probíhá jak v nemocnici, tak v jiných zařízeních);
- zvýšení počtu pracovníků, zejména na oddělení akutní péče psychiatrické kliniky;
- vytvoření strategie a pokynů, jak postupovat v případě rozrušených pacientů.

---

jazyce, v němž je Soud vydal. Nad to databáze obsahuje překlady všech rozsudků Soudu proti České republice, stovky překladů nejdůležitějších rozsudků Soudu vydaných proti jiným státům a více než 1 700 právních shrnutí dalších relevantních a významných rozsudků a rozhodnutí Soudu sepsaných v českém jazyce. Databáze rovněž propojuje judikaturu Soudu s judikaturou Ústavního soudu ČR a judikaturou Evropského výboru pro sociální práva a smluvních orgánů OSN.

⁴ Je zřízeno v návaznosti na závazek posílit implementaci Úmluvy na vnitrostátní úrovni, na němž se smluvní strany Úmluvy dohodly na konferenci "Provádění Evropské úmluvy o lidských právech, naše společná odpovědnost" dne 27. března 2015, a je poradním orgánem vládního zmocnění, který slouží jako fórum pro analýzu a formulaci doporučení orgánům, pokud jde o vhodná opatření, která mají být přijata za účelem provádění rozsudků Soudu. Je složen ze zástupců všech ministerstev, obou komor parlamentu, nejvyšších soudů, Nejvyššího státního zastupitelství, Kanceláře veřejného ochránce práv, akademických pracovníků a členů různých nevládních organizací působících v oblasti základních lidských práv.

C. OPATŘENÍ V PŮSOBNOSTI MINISTERSTVA ZDRAVOTNICTVÍ

1. SHROMAŽĎOVÁNÍ A VYHODNOCOVÁNÍ ÚDAJŮ O POLICEJNÍCH ZÁSAZÍCH V PSYCHIATRICKÝCH NEMOCNICÍCH⁵

Soud poukázal na to, že není nic neobvyklého, pokud začnou být pacienti hospitalizováni na oddělení akutní péče psychiatrické kliniky rozrušení nebo násilní; proto musí psychiatrická zařízení zásadně mít dostatek personálu a být natolik vybavena, aby takové pacienty zvládla vlastními prostředky, a aby tedy žádost o asistenci policie byla výlučně krajní možností.

Za tímto účelem považuje Ministerstvo zdravotnictví za vhodné shromažďovat statistické údaje o tom, jak často jednotlivé psychiatrické nemocnice volají policii na pomoc s agresivními pacienty. Sběr a vyhodnocování dat bude provádět Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR prostřednictvím systému hlášení nežádoucích událostí, a to poprvé v roce 2026 pro data pokrývající rok 2025. Pokud se na základě tohoto vyhodnocení ukáže, že využití policie není výjimečné, bude Ministerstvo zdravotnictví situaci hlouběji analyzovat a hledat systémová opatření (v oblasti školení, metodického vedení či personálních standardů) nebo cílená individuální opatření na podporu konkrétních nemocnic (zejména v podobě materiálních investic do vybavení prostor a/nebo pomoci s proškolením personálu v deeskalačních technikách). Rozšíření systému nežádoucích událostí ve zdravotnictví bude doprovázeno metodickým vedením psychiatrických nemocnic, aby tyto události pečlivě sledovaly a na místní úrovni přijaly odpovídající opatření k nápravě.

2. ŠKOLENÍ ZDRAVOTNICKÉHO PERSONÁLU V DEESKALACI A BEZPEČNÉM POUŽÍVÁNÍ OMEZOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

Soud zdůraznil, že příslušné zdravotnické orgány a vedení psychiatrických zařízení by měly zajistit bezpečné a chráněné prostředí, zaměstnávat dostatečný počet zdravotnického personálu, který by měl být náležitě vyškolen v omezování pacientů, a podporovat alternativní opatření, včetně deeskalačních technik (viz § 95 rozsudku).

Za tímto účelem považuje Ministerstvo zdravotnictví za důležité posílit podporu vzdělávání zdravotnického personálu v oblasti strategií a dovedností zaměřených na prevenci a zvládnutí rizikového chování pacientů. Ministerstvo již v této oblasti podniklo některé kroky, např. uspořádalo několik seminářů k představení tzv. Safewards modelu, mezinárodně uznávaného přístupu ke zvýšení bezpečnosti v psychiatrických zařízeních pro všechny dotčené osoby. V září 2024 ministerstvo rovněž zahájilo realizaci nového projektu s názvem *Rozvoj akutní psychiatrické péče*, jehož jedním z cílů je organizovat vzdělávání zdravotnického personálu v oblasti zvládnutí konfliktů, včetně deeskalačních technik. V neposlední řadě ministerstvo v současné době zvažuje další opatření ke zlepšení vzdělávání psychiatrického personálu v této oblasti.

---

⁵ V dalším textu je třeba pojem "psychiatrická nemocnice" chápat jako označení nejen specializovaných psychiatrických nemocnic, ale také psychiatrických oddělení všeobecných nemocnic.

D. OPATŘENÍ V PRAVOMOCI POLICIE A MINISTERSTVA VNITRA

1. SPECIÁLNÍ POLICEJNÍ VÝCVIKOVÝ PROGRAM PRO JEDNÁNÍ S DUŠEVNĚ NARUŠENÝMI OSOBAMI

Soud vyjádřil politování nad tím, že v České republice neexistuje žádný speciální vzdělávací program pro policisty, který by se zabýval specifickými problémy při jednání s osobami trpícími psychosociálním postižením (viz § 107 rozsudku).

Vláda vzala na vědomí akční zprávu předloženou belgickou vládou v podobném případě, a to ve věci *Kaya proti Belgii*. Zpráva byla schválena Výborem ministrů dne 14. prosince 2022; podle ní bude belgická policie vyškolená v jednání s osobami ve stavu tzv. excitovaného deliria, které může být způsobeno duševní chorobou nebo intoxikací.⁶

Policejní prezidium souhlasilo, že za účelem realizace této části rozsudku naváže spolupráci s Českou psychiatrickou společností a požádá ji o návod, jak mohou policisté identifikovat osobu v excitovaném deliriu a jak mají v takové situaci postupovat, včetně instrukcí na použití deeskalačních technik. Na základě tohoto materiálu vytvoří příslušné útvary Policie ČR podrobný vzdělávací program pro policisty, který bude využíván jak v úvodním, tak v průběžném vzdělávání. Součástí tohoto programu budou i instruktážní videa k danému tématu, která budou všem policistům k dispozici v elektronickém vzdělávacím systému *ePolis*.

2. POZIČNÍ ASFYXIE

Soud konstatoval, že policisté pacienta uložili do polohy vleže na břicho, tj. hrudníkem k zemi; v této souvislosti Soud upozornil na skutečnost, že poloha vleže na břicho může vést k poziční asfyxii z důvodu tlaku vyvíjeného na krk; znemožňuje také sledovat, zda dotyčná osoba skutečně dýchá (viz § 97 rozsudku).

Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy vydal 7. června 2022 metodický pokyn k poziční asfyxii.⁷ Tento pokyn obsahuje podrobné pokyny v této oblasti, včetně popisu inherentních rizik a pravidla, že polohu vleže na břicho lze použít pouze za výjimečných okolností a na nezbytně nutnou dobu, přičemž je třeba průběžně sledovat dýchání a zdravotní stav dotyčné osoby. Policisté jsou povinni s dotyčnou osobou komunikovat a okamžitě reagovat na jakékoli známky obtíží s dýcháním.

Na základě tohoto pokynu byli vyškoleni všichni instruktoři odborného policejního vzdělávání, kteří následně školí jednotlivé policisty v rámci standardního vzdělávacího policejního programu. Současně bylo do výše uvedeného elektronického vzdělávacího systému *ePolis* zařazeno instruktážní video doprovázející tento pokyn.

3. POUŽITÍ TASERU

Soud poznamenal, že české právní předpisy neobsahují žádná zvláštní ustanovení týkající se použití taseru proti osobám s duševní poruchou nebo obecněji proti osobám, které

---

⁶ Stížnost č. 59856/18; viz <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-222261>.

⁷ Vláda může na požádání poskytnout Odboru pro výkon soudních rozhodnutí předmětný pokyn v českém jazyce nebo případně zajistit jeho překlad do anglického jazyka.

byly hospitalizovány a které pravděpodobně byly léčeny: tyto osoby nejsou zahrnuty mezi zranitelné skupiny osob výslovně uvedené v § 58 odst. 1 zákona o policii (viz §§ 103-104 rozsudku).

Vláda po konzultacích s Policejním prezidiem a Ministerstvem vnitra předpokládá, že implementace této části rozsudku nevyžaduje nutně novelu zákona o policii. Namísto toho se jeví jako dostačující sjednotit výklad jeho výše uvedeného ustanovení a tento výklad promítnout do policejního vzdělávání.

V srpnu 2024 přijalo Ministerstvo vnitra výkladový pokyn k § 58 odst. 1 zákona o policii (viz § 31 rozsudku), podle kterého se pojem "osoba se zjevným tělesným postižením nebo nemocí" v tomto ustanovení vztahuje i na osoby se zjevnou duševní poruchou, jakož i na osoby hospitalizované.

E. KOORDINACE MEZI POLICISTY A ZDRAVOTNÍKY V PŘÍPADECH SPOLEČNÉHO ZÁSAHU

Soud zdůraznil, že v České republice neexistuje žádný předpis nebo metodický pokyn, který by vyžadoval, aby probíhala spolupráce a koordinace mezi zdravotníky a policisty zasahujícími v psychiatrických zařízeních (viz § 108 rozsudku).

Po analýze situace se příslušné orgány shodly na tom, že pro implementaci této části rozsudku bude nejlepším postupem zřízení mezirezortní pracovní skupiny, jejímž cílem bude vypracovat pravidla pro společný zásah policistů a zdravotníků proti osobám v excitovaném deliriu, a to jak v nemocničním prostředí, tak na veřejných prostranstvích. Tato pravidla by např. vyjasnila postup výměny relevantních informací mezi policisty a zdravotníky při respektování základních aspektů lékařského tajemství a rozdělila jejich příslušné role a kompetence při společném zásahu ve třech typech scénářů: *za první*, pokud je policie přivolána do psychiatrické nemocnice, aby zvládla násilného pacienta; *za druhé*, pokud zdravotníci přivolají policii na veřejném prostranství, aby jim pomohla převést násilnou osobu do nemocnice; a *za třetí*, pokud policie zasahuje proti excitované osobě na veřejném prostranství a přivolá zdravotníky, aby ji odvezli na psychiatrii.

V srpnu 2024 vydalo Ministerstvo zdravotnictví předpis o zřízení mezirezortní pracovní skupiny pro implementaci rozsudku *V proti České republice*. Podle předpisu bude pracovní skupina složena ze zástupců Ministerstva zdravotnictví, Policie ČR, Psychiatrické společnosti ČLS JEP, Psychiatrické sekce České asociace sester, Asociace zdravotnických záchranných služeb ČR, Asociace nemocnic ČR, Pacientské rady a také Kanceláře vládního zmocněnce. Výstupem této pracovní skupiny budou dva vzájemně provázané metodické pokyny – jeden určený pro policejní orgány, druhý pro zdravotníky.

F. OPATŘENÍ TÝKAJÍCÍ SE ÚČINNÉHO VYŠETŘOVÁNÍ

Pokud jde o procesní aspekt článku 2 Úmluvy, Soud upozornil na tři nedostatky, které mohly narušit důkladnost a spolehlivost vyšetřování.

Za první, GIBS okamžitě neizoloval a nevyslechl policisty, kteří se na incidentu podíleli, čímž nezabránil možnému ovlivnění jejich výpovědí; policisté byli ve skutečnosti vyslechnuti až po dvaceti dnech, resp. jednom měsíci (viz § 123 rozsudku).

Za *druhé*, dotyčné rozhovory byly vedeny spíše nevýslechovým způsobem, policisté byli pouze požádáni, aby popsali události, a bylo jim položeno jen několik málo otázek, které se netýkaly donucovacích prostředků použitých během zásahu (*ibid.*).

A za *třetí*, rozsah vyšetřování byl poněkud zúžený; vyšetřování se zejména nezaměřilo na informace vyměňované mezi policisty a zdravotnickým personálem a znalci nebyli požádáni, aby se vyjádřili k případné interakci mezi léky podávanými pacientovi (viz § 124 rozsudku).

První problém, prevence možné koluze, byl projednán na schůzce dne 1. srpna 2024, kterou svolal GIBS za účasti zástupců všech bezpečnostních sborů spadajících do jeho vyšetřovací pravomoci (Policie ČR, Vězeňská služba ČR a Celní správa ČR) spolu s Kanceláří vládního zmocněnce a Nejvyšším státním zastupitelstvím. Výsledkem tohoto jednání bylo, že GIBS vydá metodické doporučení pro Policii ČR; v případě potřeby a na základě diskuse s jejich vedením může GIBS vydat samostatné metodické pokyny i pro další dva bezpečnostní sbory. V metodickém pokynu pro Policii ČR budou uvedena pravidla a postupy, jejichž cílem je – v maximální možné míře – eliminovat riziko možné koluze při vyšetřování použití síly s následkem smrti nebo těžkého zranění, včetně rychlého oddělení a výsledku všech dotčených policistů.

Pokud jde o druhý a třetí problém, jež Soud identifikoval, vedení GIBS projednalo závěry Soudu na svých interních schůzkách a hodlá instruovat své podřízené úředníky na pravidelných školeních, aby se těmto problémům v budoucnu vyhnuli.

Dále bylo dohodnuto, že Kancelář vládního zmocněnce připraví příručku o judikatuře Soudu k požadavku důkladnosti účinného vyšetřování. Bude obsahovat přehled obecných zásad vyplývajících z judikatury Soudu a ještě důležitější bude přehled nejčastěji se opakujících nedostatků ve vyšetřování, které Soud identifikoval a za které kritizoval vnitrostátní orgány. Tento materiál nakonec poslouží jako užitečná příručka zejména pro vyšetřovatele GIBS, aby věděli, kterým aspektům by měli věnovat zvláštní pozornost.

Dne 18. září 2024 uspořádá GIBS ve spolupráci s Policejní akademií ČR seminář o účinném vyšetřování použití síly ze strany státních bezpečnostních složek. Během semináře bude kladen zvláštní důraz na nedostatky, které Soud identifikoval v rozsudku *V proti České republice*. Semináře se zúčastní především příslušníci GIBS, ale i příslušníci dalších bezpečnostních sborů. Semináře se zúčastní i zástupci Kanceláře vládního zmocněnce jako školitelé.

III. ZÁVĚR

Vláda České republiky bude pokračovat v úsilí o výkon rozsudku podle výše stanoveného akčního plánu a do 6. září 2025 předloží Výboru ministrů buď aktuální informace o dalším vývoji, nebo zprávu o činnosti.